

CONTACT
JAARGANG 65
DEC 2015
NR 4

contact

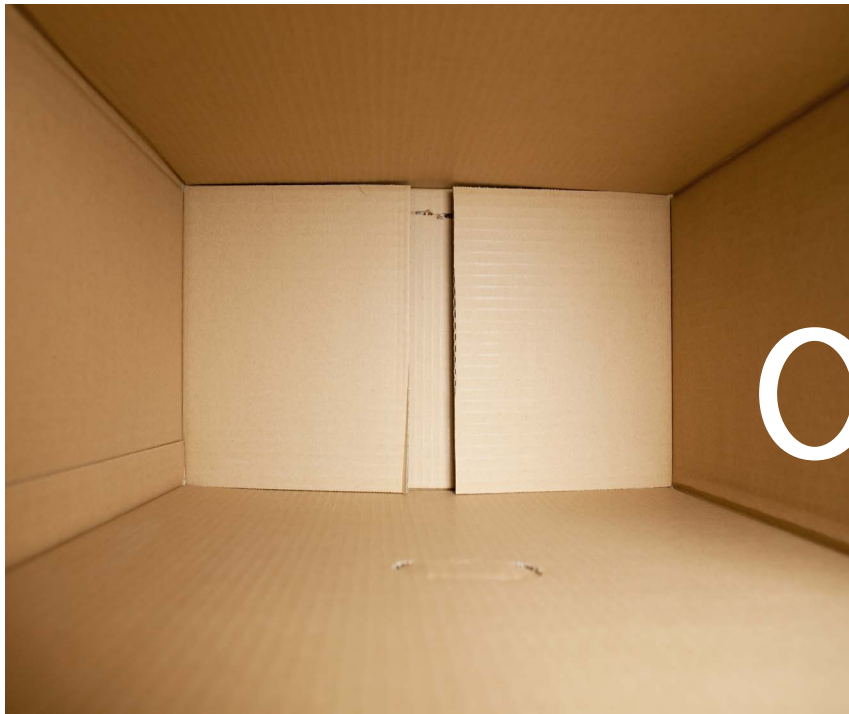
Driemaandelijks magazine van de stichting ESDA

- 02 Redactioneel Out of the box
- 03 Meditatie Vreemd
- 04 Relaties Het is een vreemdeling zeker ...
- 06 Gezondheid Gezond leven in Thailand
- 08 Gastschrijver Een andere kijk op vluchtelingen: Vreemd of toch niet?
- 10 Verdieping Ik was een vreemdeling ...
- 12 Interview Altijd op zoek naar vreemde vogels
- 14 Bijbels gezien Vreemdelingen uit het Oosten
- 16 Voedsel voor de geest God is bij ons
- 17 Dialoog Vreemd maar waar
- 18 Groen! Van trend tot norm
- 19 Tenslotte Vreemd bloed

FIJNE FEESTDAGEN
EN EEN GEZEGEND
NIEUWJAAR!

VREEMD

OUT OF THE BOX

OUT OF THE BOX
Lydia Lijkendijk

Vlak voor Kerst bedenken we altijd de thema's voor de *Contact*-edities van het komende jaar. De makers van *Contact* (schrijvers, tekenaar, vormgever) schuiven gezellig gezamenlijk aan een grote tafel. Buiten is het koud en wordt het al donker, binnen knapt een denkbeeldig haardvuurtje. Op tafel staat iets warmes om te drinken en er is altijd wel iets lekkers bij. Letterbanket. Of chocola. We zijn in een goed humeur want het is bijna kerstvakantie. Al met al de ideale atmosfeer om *out of the box* te kunnen denken.

En dat doen we dan ook. We denken zó out of the box dat de meest vreemde thema's langskomen. Dat behoeft geen verbazing, want waar grote geesten samendrommen ontstaat immers een hoop creativiteit. Nee, wat verbazing behoeft is dat er niemand aan de bel trekt – ik ook niet; als er chocola op tafel staat heb je aan mij verder niks meer - als we gaan stemmen over die thema's. Want het bepalen van de inhoud van *Contact* is een heel democratisch proces hoor. Zo kan het dan gebeuren dat we ineens werken aan een editie met het thema 'vreemd'. Dat leek vorig jaar met Kerst een heel goed en inspirerend onderwerp, maar nu is het nog lang geen Kerst en lijkt het op z'n minst een tikje, tsja, vreemd. Gelukkig kan ik zelf wel een stukje tikken over dit onderwerp, want sinds enkele weken maak ik regelmatig een zeer vervreemdende ervaring mee. Namelijk wanneer ik op de stoep sta te kijken hoe puberdochter wegsprint met mijn

auto. Dat zo'n kind een rijbewijs moet hebben, dat spreekt vanzelf. Maar dat de daaropvolgende fase inhoudt dat ze ervandoor gaat met de auto, dat had ik me niet zo gerealiseerd. Ze zeggen dat er ook niet bij, als je een baby krijgt. Baby's leg je in de box neer en die blijven daar dan liggen. Heel veilig, heel overzichtelijk. Maar met het rijbewijs is ook de drang om te ontdekken gekomen. Van plekken waar ze ineens naartoe moet, puur omdat er een snelweg heenloopt. Letterlijk out of the box. En heel, heel vreemd. Deze *Contact* staat weer vol met stukjes die speciaal voor u bedoeld zijn. Stukjes die inspireren, herkenbaar zijn of gewoon fijn om te lezen. In de kerstvakantie, in het nieuwe jaar en eigenlijk altijd. Niks vreemds aan!

VERVREEMD
Joanne Balk-Geerlings

VERVREEMD

Als ik het woord 'vervreemd' opzoek op het internet, kom ik wel twaalf betekenissen tegen. En dat is best vreemd. Want hoezo betekent één woord zoveel verschillende dingen? Of zegt dat meteen wat over de inhoud ervan? Meestal gaat het over het overdragen van bezit aan een ander. Maar ook over het gevoel van afgesneden worden en geen deel meer zijn van de omgeving waarin je leeft.

Het begrip 'vervreemding' is verder onderzocht en uitgewerkt in de filosofie, psychologie, sociologie, rechtsgeleerdheid, politiek, economie en theologie. Geen wonder dat er verschillende betekenissen aan gegeven zijn. Voor deze meditatie ben ik natuurlijk het meest geïnteresseerd in wat de Bijbel erover zegt. En dat is niet heel veel. Althans, niet in de letterlijke bewoording, maar des te meer over de inhoud.

Bijbels thema

Het begon al direct nadat Adam en Eva in de hof van Eden hun keuzes tegen Gods ideeën in hadden gemaakt. Opeens gingen hun ogen open en realiseerden ze zich dat er een afstand was gekomen tussen God en hen. Ze zagen de naakte waarheid en ze verstopten zich ervoor. Ze waren, door niet te doen wat God gevraagd had, vervreemd van hem. Er was afstand gekomen. Die leek ook niet meer te overbruggen. Maar God zocht hen op en gaf de mogelijkheid tot herstel. Terugkeer naar hoe het bedoeld was. Dat thema blijft door de hele Bijbel telkens terugkomen. Mensen die vervreemden van God en God die ze blijft opzoeken. Omdat hij om

ons geeft. Met ons in contact wil zijn en blijven. In Genesis 3:9 staat het zo: 'Maar God, de Heer, riep de mens: "Waar ben je?"'

Tevredenheid

Tegenover het woordje vervreemding staan allerlei termen die samen te vatten zijn met 'tevredenheid', in plaats van machteloosheid, isolatie en betekenisloosheid. Zou dat een sleutel kunnen zijn? Dat als ik tevreden ben met wat ik wél heb en met wat ik wél kan, ik minder snel zal vervreemden? Minder snel geïsoleerd raak? Minder snel de afstand voel? Minder snel God aan de kant schuif? Want God wil helemaal geen afstand van mij. Hij wil niet dat ik van hem vervreemd. Hij wil mij juist laten zien hoe ik dicht bij hem kan leven, waardoor ik geborgenheid ervaar in plaats van afstand en verwijdering.

Gevaar

Er schuilt natuurlijk ook wel een gevaar in het woordje tevreden. Vroeger zeiden we altijd dat alles waar 'te' voor stond niet goed voor je was, behalve 'tevreden'. Maar als tevreden betekent dat je achterover gaat zitten en je je afzijdig houdt, dan schiet dat natuurlijk ook weer niet op. Aan actief tevreden-zijn heb je namelijk veel meer. Dat laat je bezig zijn met dingen waar je blij van wordt en zorgt ervoor dat je niet in een isolement terecht komt. Je vervreemdt niet van je omgeving, maar je maakt er juist deel van uit. Als we dit soort tevredenheid ontwikkelen, leren we onderscheiden welke dingen eeuwigheidswaarde hebben en welke tijdelijk zijn. Uiteindelijk zijn wij geschapen om in een eeuwige toekomst te leven, samen met God. Daar kunnen we nu al mee beginnen. Door God in ons leven te houden zullen we minder snel van hem vervreemden.

➤ Is tevredenheid de sleutel?

Contact is een gratis uitgave van het Kerkgenootschap der Zevende-dags Adventisten
ESDA-Instituut Amersfoortseweg 18, 3712 BC Huis ter Heide
Tel: 030 - 6931509 | Email: esda@adventist.nl | Web: www.esda-online.nl
INGbank NL76 INGB 0000 0383 25 | Rabobank NL59 RABO 0155 9483 18
ESDA België Ernest Allardstraat 11, 1000 Brussel | Tel: 02-5113680 | ING Bank BE47 3100 1698 4180
Verantwoordelijke uitgever Jeroen Tuinstra, Gezellenstraat 12-1, 1030 Schaarbeek
Hoofdredacteur Lydia Lijkendijk **Redactiesecretaris** Joanne Balk-Geerlings **Redactie** Tom de Bruin,
Rudy Dingjan, Bert Nab en Jeroen Tuinstra, Nelske Verbaas **Vaste medewerkers** Aad Berger - docent
tekenen, Reinder Bruinsma - emeritus predikant en schrijver, Jurrien den Hollander - predikant,
Marie Rahajaan - kunstsociologe, Glenn Ripassa - docent hbo en Jeroen Tuinstra - voorzitter Belgisch
Luxemburgse Federatie **Beeldcredit Omslag** Zastolskiy Victor/Shutterstock.com
Vormgeving Limelight.Design.Studio@gmail.com **Druk** Van de Ridder - Nijkerk **Opplage** 3300 ex.

HET IS EEN VREEMDELING ZEKER ...

Glenn Ripassa

vreemde ling zeker...

De maand december is een feestmaand voor al diegenen die een vreedig en rustig bestaan hebben. Samen met familieleden en geliefde vrienden vieren we de verschillende feesten. Sinterklaas met het lied 'Het is een vreemdeling zeker, die verdwaald is zeker ...', de twee Kerstdagen met 'Vrede op aarde' en dan Oud en Nieuw met alle nieuwjaarswensen en de goede voornemens voor 2016. Hoe zullen de mensen die op de vlucht zijn naar een beter leven deze dagen doorbrengen? Waar zijn ze welkom? En wie ontvangt hen met open armen en een warm hart?

Mijn collega Nursel Akdeniz, docent aan de Academie Mens en Maatschappij, is vrijwilliger bij het Platform Asielzoekers en Vluchtelingen in Enschede. Afgelopen jaar bezocht ze een vluchtelingenkamp in Diyarbakir, in het zuidoosten van Turkije. Het heeft indruk op haar gemaakt: 'Mensen wonen in tenten. Niemand heeft vrijwillig zijn huis verlaten. Inderdaad, sommige mensen hebben een smartphone, maar *so what?* Wat zou jij doen als je alles moest achterlaten en alleen een paar kleine dingen mee kon nemen? De iPhone is nodig om te overleven, niet om te laten zien hoe rijk je bent. Daar staan mensen niet bij stil.'

Vreemde gewoonten

Op verschillende plekken in Nederland worden vluchtelingen opgevangen. Voor- en tegenstanders zijn overal aanwezig. Wat maakt dat de ene mens niet in staat is om de andere mens, die in nood is, op te vangen? Gaat het hier om angst voor het 'vreemde'? Vreemde gewoonten, vreemde waarden en normen, die invloed kunnen hebben op het normale leven van alledag? Om angst voor verandering?

Nursel Akdeniz zegt hierover het volgende in SAX, het maandblad van Saxion, van september 2015: 'Laat ze een bijdrage leveren aan de samenleving. Laat ze hun kennis met ons delen. Kijk naar de Verenigde Staten. Ooit reisden gelukzoekers naar Amerika in de hoop op een betere toekomst. Kijk eens hoe dat land is uitgegroeid tot een van de machtigste landen ter wereld.'

paintings/Shutterstock.com

➤ Laat 2016 het jaar zijn waarin vreemden bekenden voor elkaar worden

Christelijke reactie

Hoe zou je als christen moeten reageren? In Matteüs 25, de verzen 35 tot en met 40 staat helder: 'Want ik had honger en jullie gaven mij te eten, ik had dorst en jullie gaven mij te drinken. Ik was een vreemdeling, en jullie namen mij op, ik was naakt en jullie kleedden mij. Ik was ziek en jullie bezochten mij, ik zat gevangen en jullie kwamen naar mij toe. Dan zullen de rechtvaardigen hem antwoorden: 'Heer, wanneer hebben wij u hongerig gezien en te eten gegeven, of dorstig en u te drinken gegeven? Wanneer hebben wij u als vreemdeling gezien en opgenomen, u naakt gezien en gekleed? Wanneer hebben wij gezien dat u ziek was of in de gevangenis zat en zijn we naar u toe gekomen?' En de koning zal hun antwoorden: 'Ik verzeker jullie: alles wat jullie gedaan hebben voor een van de onaanzienlijksten van mijn broeders of zusters, dat hebben jullie voor mij gedaan.'

Praktische hulp bieden

In verschillende steden zijn kerken bezig om iets te doen voor onze vluchtende medemensen. Wilt u direct iets van Gods liefde doorgeven aan mensen in nood, neem dan contact op met een van deze kerken. U kunt dan als vrijwilliger vluchtelingen helpen om hun weg in Nederland te vinden. Tevens is het voor uzelf een mooie gelegenheid om te horen hoe het leven in een ander land is, welke eetgewoonten men heeft en welke waarden en normen universeel zijn. U ontdekt dan dat 'vreemd' gedrag niet verkeerd hoeft te zijn, maar dat het gewoon anders is. Door het contact ontstaat er wederzijds begrip voor elkaars omgangsvormen en leefwijze. Voor de nieuwkomers is het geweldig als mensen hen opvangen en praktische hulp willen bieden. Het is niet gemakkelijk om je eigen land te moeten verlaten en het is fijn om opgevangen te worden door mensen die met je begaan zijn. Laat 2016 het jaar zijn waarin vreemden bekenden voor elkaar worden.

(*) **Bron:** SAX, maandblad van Saxion, september 2015

➤ De Thaise levenshouding is goed voor de gezondheid

GEZOND LEVEN IN THAILAND
Daniëlle Koning

ge zond leven in thai land

Hoe blijf je gezond als je in het buitenland woont? Dat is niet vanzelfsprekend: een ander land brengt veel andere eet- en leefgewoonten met zich mee waar je lijf niet altijd meteen blij van wordt. Aan de andere kant biedt een nieuw land ook kansen om je kennis van gezond leven uit te breiden.

Inmiddels woon ik bijna drie jaar in Thailand. In mijn eerste jaar liep ik tegen nogal wat zaken aan die gezond leven in de weg zaten. Zo kwam ik erachter dat de voedselveiligheid hier niet altijd zo nauwkeurig is. Ik hoorde over watermeloenen die worden ingespoten met kleurstof om de vrucht er lekker zoet uit te laten zien. Over zogenaamde 'biologische' groenten die vol chemicaliën zitten maar met bladeren waarin gaatjes worden gebrand om ze er 'natuurlijk' uit te laten zien. Over drinkwater in flessen dat afkomstig is uit de smerige Chao Phraya rivier en vervolgens door een zuiveringsproces gaat waar maar beperkt toezicht op is.

Eten op straat

Daarnaast ontdekte ik wat het klimaat deed. Slechts heel korte blootstelling aan de extreem felle zon liet bruine plekkjes op mijn gezicht achter. Dag in dag uit ademde ik de enorm vervuilde lucht in, in de steevast door files gedomineerde en zeer ongroene hoofdstad. Tot slot vond ik het lastig om een gezond maaltje samen te stellen – ik had niet altijd de beschikking over een keuken en het eten op straat is niet erg gezond: een mix van witte rijst/noodles, ongezonde olie, vetsin (een controversiële smaakmaker waar je dorst van krijgt), veel suiker, zout, pepertjes en als standaard ingrediënt vlees, met name varken. Met de tijd kreeg ik daar echter handigheid in. Zo leerde ik waar je goede groenten en vruchten kunt kopen, hoe de zon te vermijden (neem stevast een paraplu mee!) en waar je redelijk gezond buiten de deur kunt eten. Inmiddels heb ik

ook de beschikking over een keuken en woon ik niet meer in de vervuilde hoofdstad maar in een veel kleinere provinciestad.

Alcohol

Dat neemt echter niet weg dat het overgrote deel van de Thaise bevolking behoorlijk ongezond leeft. Diabetes en hoge bloeddruk zijn standaardziekten onder de ouderen – niet vreemd gezien de enorme consumptie van suiker en zout. Daarnaast is de consumptie van alcohol een groot probleem: een rapport uit 2004 van het Thaise ministerie van volksgezondheid stelt dat het alcoholgebruik in Thailand op nummer 1 staat in Azië en op nummer 5 in de wereld. Ik heb helaas vaak genoeg de verdrietige realiteit van deze statistiek gezien;

ouders en kinderen verwaarlozen elkaar, echtparen vechten en mensen sterven vanwege de alcohol. Thailand staat op nummer 2 in de wereld wat betreft verkeersdoden; één van de redenen hiervoor is dat het heel gewoon is om beschonken achter het stuur te gaan zitten.

Sabaai, sabaai

Maar zijn er dan geen gezondheidsvoordelen in Thailand? Jawel! Eén van de belangrijkste die in mij opkomt is de Thaise levenshouding. De Thai leven wat zij noemen 'sabaai sabaai'. Ze proberen zich niet te veel zorgen te maken, streven naar plezier en proberen rustig en relativerend te zijn als er tegensla-

gen zijn. Natuurlijk kennen de Thai net als iedereen verdriet, boosheid en zorgen. Maar er is een collectief streven om dergelijke gevoelens niet de overhand te laten nemen. Om het leven te nemen zoals het komt en om zoveel mogelijk leuke momenten te beleven. Uitspraken als 'wees niet te serieus', 'denk niet zoveel' en 'maakt niet uit' horen bij de dagelijkse vocabulaire. Voor mij is deze houding een verademing, aangezien ik zelf over het algemeen juist met (te) veel ernst het leven leef en me over van alles en nog wat zorgen maak. Ik hoop dat de Thaise houding een beetje op mij wordt overgeheveld, want 'sabaai sabaai' is zeker veel gezonder dan al dat gezorg!

Daniëlle Koning is zendeling in Thailand.

vreemd of toch niet?

Een andere kijk op vluchtelingen
VREEMD OF TOCH NIET?
Geert Hendriks

Het woord 'vreemd' roept vele associaties op. Internet is een geweldig hulpmiddel en als je het woord vreemd intikt, kom je aan tientallen synoniemen. Zoals uitlands, eigenaardig, vreemdsoortig, vreemdgaan, apart, bizar en nog vele, vele andere. Je kunt het verband tussen deze woorden op synoniemen.net zelfs grafisch laten weergeven in een prachtige waaier.

Vreemd is dus iets wat niet gewoon is, het is anders dan we gewend zijn. Dat de betekenis van het woord door de jaren heen verandert, moge duidelijk zijn. Zelf ben ik getrouwd met een Indonesische vrouw. Meer dan 33 jaar geleden ging ik voor de eerste keer naar Indonesië en ontdekte heel veel zaken die op dat moment vreemd voor mij waren. De temperatuur, die elke dag 30 graden was. Het eten dat zo anders was dan de aardappelen, groente en het vlees waaraan we in Nederland gewend waren. Maar ook de luidsprekers die vijf keer per dag mensen opriepen om deel te nemen aan het gebed – want Indonesië is het grootste moslimland ter wereld. Douchen deed je niet, maar wel mandiën. In de badkamer stond een grote bak met water. Met een klein bakje gooide je het water over je heen en 'douchete' je.

Smeltkroes

Vandaag de dag zijn heel veel vreemde zaken gewoon geworden. We reizen steeds meer. Zien alles op internet of tv. En de verschillende culturen zijn naar Nederland gekomen en geïntegreerd. We zijn de smeltkroes van de wereld geworden. Toch zien we dat 'vreemden', mensen uit een ander land, voor een deel van de Nederlandse bevolking nog steeds emoties oproepen die variëren van minder positief tot compleet negatief. Met de huidige vluchtelingenstroom wordt de beeldvorming er niet beter op. Er gaat geen dag voorbij of we worden geconfronteerd met enorme stromen mannen, vrouwen en kinderen die proberen het noorden van Europa te bereiken. Mensen die gevlucht zijn uit landen als Syrië, Pakistan, Afghanistan, Irak en Eritrea en die geen andere uitweg meer zien. Soms zijn ze gevlucht vanuit hun eigen land, soms vanuit een vluchtelingenkamp in de regio waar ze verbleven. Hopeloze en troosteloze aanblikken van wanhopige mensen die niets anders rest dan op pad te gaan. Hoe gaan we om met deze mensen? Wat betekent het dat ze 'ons' deel van de wereld binnenkomen?

Wat zegt de Bijbel?

In de Bijbel komen we de termen 'vreemdeling' en 'vluchtelingen' veelvuldig tegen. God heeft de Israëlieten adviezen gegeven hoe hiermee om te gaan. 'Iemand die als vreemdeling in jullie land verblijft, mag je niet onderdrukken. Behandel vreemdelingen die bij jullie wonen als geboren Israëlieten. Heb hen lief als jezelf, want jullie zijn zelf vreemdelingen geweest in Egypte. Ik ben de Heer, jullie God' (Leviticus 19:33 en 34). In navolging hiervan doet hulporganisatie ADRA haar werk. We geven mensen in nood te eten en te drinken, en we geven ze een dak boven hun hoofd. We bieden ze

opvang en hulp om op de plaats te komen waar ze naartoe willen. We geven hun de liefde die ze vanwege hun omstandigheden zo sterk hebben moeten missen.

Professionals en vrijwilligers

In de Balkan, waar de tienduizenden vluchtelingen doorheen gaan, staan vele honderden professionals maar vooral ook vrijwilligers klaar om woorden te verbinden met daden. In Nederland heeft de overheid de touwtjes strak in handen wat betreft de opvang. Ook hier is echter hulp nodig. Het Rode Kruis biedt gerichte hulp als de overheid het af laat weten. ADRA Nederland ondersteunt zowel de overheid als het Rode Kruis.

ADRA verbindt woorden met daden

Vreemd of anders?

Het spreekwoord 'wat de boer niet kent, dat eet hij niet', is hier van toepassing. De vreemdelingen in ons land lijken vreemd, omdat ze soms andere gewoonten en gebruiken hebben. De basis blijft echter altijd hetzelfde. Waar we ook vandaan komen en hoe vreemd we ook mogen lijken in de ogen van anderen, we zijn allemaal schepselen van God die op hem lijken. We zijn allemaal op zoek naar gezondheid voor onszelf en onze naaste. Een normaal leven en onderwijs voor onze kinderen. We willen allemaal rust en vrede hebben. Laten we zoals het beschreven staat in Gods woord elkaar liefhebben en helpen, waar we ook vandaan komen en wie we ook zijn.

Geert Hendriks is directeur van
ADRA Nederland.

Wat is ADRA?

ADRA is de internationale ontwikkelingsorganisatie die ontstaan is vanuit het Kerkgenootschap der Zevendedags Adventisten. ADRA richt zich op het bestrijden van armoede, op zelfredzaamheid als de kracht van mensen die met steun zelf verder kunnen. ADRA doet dit op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg, voeding en economische ontwikkeling. Daarnaast helpt de organisatie mensen die het slachtoffer geworden zijn van rampen, zoals aardbevingen, tyfoons, oorlog, watersnood of droogte. Iedereen wordt geholpen ongeacht ras, kleur, geslacht, religie of leeftijd. Voor meer informatie kijk op www.adra.nl.

IK WAS EEN VREEMDELING ...
Reinder Bruinsma

ik was een vreem de ling...

10

verdieping

In 1984 vertrok ik met mijn gezin naar Kameroen in West-Afrika. Het is nu ruim dertig jaar geleden, maar ik weet nog goed hoe het voelde toen we in alle vroegte op het vliegveld van de hoofdstad Yaoundé arriveerden. We waren vreemdelingen in een onbekend land. Alles was anders. Het was december, vlak voor Kerst. Maar in onze nieuwe woonplaats was het drukkend warm. Het rook anders. Het straatbeeld was vreemd en het verkeer chaotisch. Het soort Frans dat men in Kameroen spreekt, bleef nog maandenlang een grote uitdaging. Mijn nieuwe baan vergde een enorme omschakeling. Kortom: ik was een vreemdeling.

Op het moment dat ik dit artikel schrijf, wordt Europa overstroomd door vreemdelingen. Ik heb het gevoel dat ik uit eigen ervaring een klein beetje begrijp wat het is om een vreemdeling te zijn. Maar mijn vreemdelingschap was natuurlijk heel wat minder dramatisch dan dat van mensen die met een klein rubberbootje de Middellandse Zee zijn overgestoken en er weken over hebben gedaan om uiteindelijk in Ter Apel te belanden.

Oplopende spanning

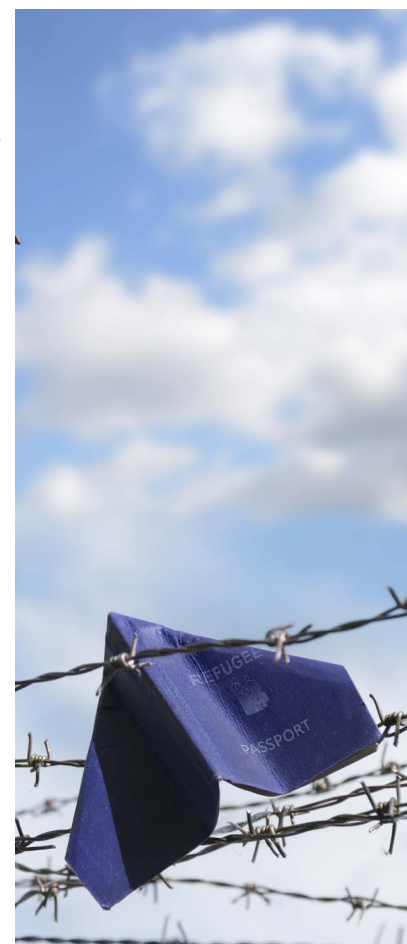
Nederland moet aan tienduizenden vreemdelingen uit Syrië en andere brandhaarden onderdak bieden. Over *hoe* dat moet, en vooral ook *waar* dat moet, lopen de meningen sterk uiteen. De spanning loopt op als mensen horen dat in hun woonplaats – of zelfs in de buurt waar zij wonen – een asielzoekerscentrum komt. Veel landgenoten vinden het

nogal eng om zoveel vreemdelingen in hun omgeving te hebben. De opvang die de asielzoekers krijgen moet vooral niet te luxe zijn, want dan gaan die mensen straks nooit meer weg! Gelukkig zijn er ook heel veel mensen die de stroom nieuwkomers hartelijk begroeten. Zij beseffen dat deze vreemdelingen, misschien op een kleine minderheid na, gevlucht zijn voor ellende en terreur. In veel gevallen hadden ze geen keuze. En dan moet een welvarend gebied als het onze klaarstaan om te doen wat een beschaafde natie behoort te doen.

God heeft iets met vreemdelingen

Voor christenen die de bijbelse waarden hoog achten, kent de vluchtelingenproblematiek een heel speciale dimensie. Ze ontdekken al in het Oude Testament dat God zich

Maren Winter/Shutterstock.com

➤ Wij zijn geen
vreemdelingen,
maar burgers

Omgaan met mensen in de marge

Maar nergens in de Bijbel worden we er als volgelingen van Christus zo duidelijk op gewezen dat we oog moeten hebben voor vreemdelingen als in Matteüs 25. Daar lezen we hoe Jezus bij het laatste oordeel niet vraagt naar onze leerstellige zuiverheid, maar ons confronteert met de vraag hoe we zijn omgegaan met mensen in de marge. Jezus prijst allerlei mensen omdat ze hem in de gevangenis hebben bezocht, of omdat ze hem te eten hebben gegeven en onderdak hebben verschaft toen hij als vreemdeling onder hen woonde. Als het antwoord dan is: 'Wij hebben u helemaal niet in dergelijke omstandigheden aangetroffen', antwoordt Jezus: 'Ja, maar in feite hebben jullie dat wel, want als je je het lot hebt aangetrokken van een vreemdeling, dan is dat alsof je het voor mij hebt gedaan.' Dat wil dus zeggen dat we in elke vluchteling en vreemdeling zijn gezicht moeten herkennen. En als straks Christus tegen mij zegt: 'Ik was een vreemdeling, maar je hebt me genegeerd', dan kan ik niet zeggen: 'Heer, ik heb u nooit als vluchteling ontmoet.' Want dan zegt Jezus: 'Zeker wel! Ik woonde in dat AZC bij jou in de buurt, maar je liep met een grote boog heen om de vreemdelingen die daar woonden!'

Geen vreemdelingen meer

Maar er valt nog iets belangrijks aan toe te voegen. Als gelovigen zijn we in feite vreemdelingen geworden in deze wereld. We horen hier niet meer thuis. Maar terwijl we hier nog zijn begint het rijk van God al gestalte te krijgen en mogen we zeker zijn van onze 'status'. Paulus zegt het zo: 'Zo bent u dan geen vreemdelingen of gasten meer, maar burgers, net als de heiligen en huisgenoten van God' (Efeziërs 2:19). De vluchtelingen zijn geen vreemdelingen. Zij zijn burgers, net als wij.

11

verdieping

ALTIJD OP ZOEK NAAR
VREEMDE VOGELS
Frank van de Hoef & Bas Köhler

VREEMDE DE VOGELS

Bas Köhler

Frank van de Hoef

Leusdenaar Frank van de Hoef (37) en zijn plaatsgenoot en zwager Bas Köhler (47) zijn enthousiaste vogelaars. Aan Contact vertellen ze wat er bijzonder is aan hun hobby: je komt nog eens ergens in de natuur en je ziet tegelijkertijd een heleboel.

Frank van de Hoef werkt als projectcoördinator bij High Voltage Engineering in Amersfoort. Zijn bedrijf bouwt deeltjesversnellers voor de onderzoekswereld en de (halfgeleider)industrie. Hij en zijn vrouw hebben twee dochters van 6 en 8 jaar oud.

Bas Köhler werkt als hovenier bij de gemeente Utrecht. Hij en zijn vrouw hebben een dochter van 13 en een zoon van 11 jaar.

Frank 'Mijn zwager Bas heeft zijn enthousiasme jaren geleden op mij overgedragen. Ik heb altijd een band met de natuur gehad. Vogels zijn niet perse mijn favoriet, maar intrigeren wel. Als je er maar oog voor hebt, kom je erachter dat er ontzettend veel verschillende vogelsoorten zijn.'

Bas 'Ik heb al sinds mijn jeugd vogels. Door met mijn zwager Frank en vriend Jeroen in de natuur te wandelen, hopen we verschillende vogelsoorten te spotten.'

Frank 'Een aantal keer per jaar gaan we op pad, gewapend met minimaal een verrekijker. Het doel is wat mij betreft gezellig samen een stukje lopen. Ik ga dan ook meestal in groepsverband. Een enkele keer trek ik er alleen op uit. Alles wat we zien is meegenomen, al hoop je natuurlijk op een bijzondere spot. Voor mij is het echt ontspanning.'

Bas 'Net wat Frank zegt. We zoeken een mooi stuk uit om te lopen, meestal in de buurt van water. Natuurlijk gaat de verrekijker mee. Wat ook meegaat, is koffie en koek. Om te fotograferen maak ik gebruik van een camouflagenet.'

Frank 'Voor watervogels is dit wat mij betreft de driehoek achter Nijkerk aan het randmeer tussen de N301, de A28 en het randmeer zelf. Ook in de nieuwere gebieden tussen Leusden, Hoewelaken en Amersfoort 'de Schammer' en 'Bloeidaal' is genoeg te zien.'

Bas 'Ben het met Frank eens. Ook 'de Blauwe Kamer' is erg mooi, net als de Oostvaardersplassen. Zolang er maar water in de buurt is.'

Wat is de meest bijzondere vogel of mooiste vogel die je gespot hebt?

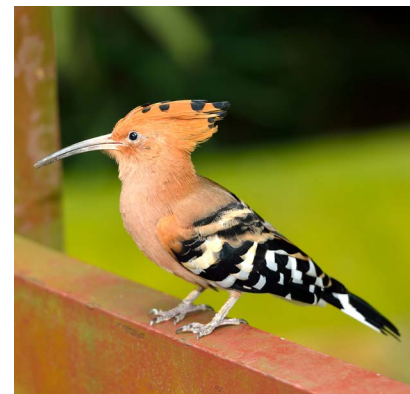
➤ Hopen op een bijzondere spot ...

Frank 'De meest bijzondere vogel is de roodkeelduiker, die bijzonder is vanwege zijn zeldzaamheid. Bovendien is het een mooie vogel. Maar de mooiste vogel is de hop. Een erg opvallende vogel: in de basis bruin, met een prachtig zwart-wit zebtramotief op zijn rug. Bovendien heeft hij een grote hanenkam in diezelfde kleuren!'

Bas 'Ik heb wel een paar bijzondere vogels gespot in Nederland: ijsvogel, zwarte specht, roerdomp, pestvogel, izabeltapuit, zwarte stern en de blauwborst. De meest bijzondere hiervan is voor mij toch de pestvogel. Die zie je heel zelden; pas als het koud is in het hoge Noorden en het voedsel (bessen) op is. Bijzonder is ook dat pestvogels niet echt schuw zijn.'

De pestvogel (*Bombycilla garrulus*)
Gespot door Bas Köhler

De hop (*Upupa epops*)
Gespot door Frank van de Hoef

Fotos vogels:
Links: feathercollector
Rechts: tristan tan
/Shutterstock.com

En wat is de vreemdste vogel?

Wat betekent het voor je geloof om zo in de natuur bezig te zijn?

Welke ambitie heb je nog in het vogelen?

Waarom moeten de lezers van Contact beslist ook eens een keer vogels spotten?

Frank 'Twee flamingo's in de winter in het randmeer bij Nijkerk.'
Bas 'Ja, dat was even vreemd om die flamingo's daar te zien!'

Frank 'Het doet je beseffen dat al het moois dat je ziet voor ons gemaakt is. Daar moeten we vaker bij stilstaan. We hebben het niet voor niets gekregen en daar ben ik God dankbaar voor.'

Bas 'Het mogen zien van al het moois dat God voor ons heeft gemaakt. Ik ben God ook dankbaar dat ik deze hobby mag hebben.'

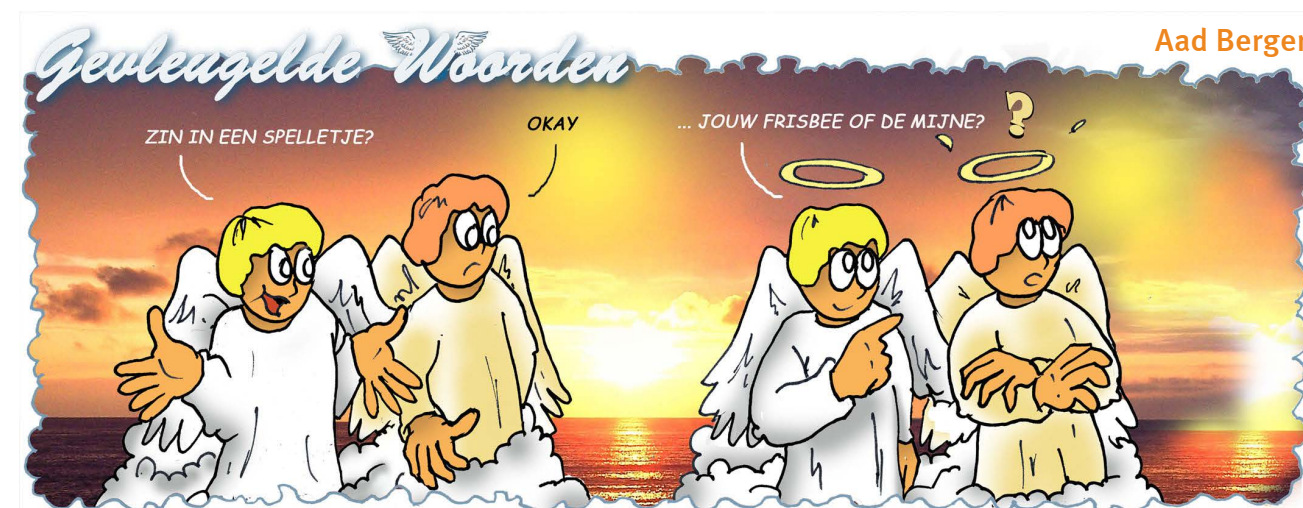
Frank 'Graag zie ik nog eens de papegaaiduiker en jan-van-gent.'
Bas 'Ik wil graag meer tijd doorbrengen met het fotograferen van vogels.'

Frank 'Je komt volledig tot rust en kunt echt genieten van alle mooie plekken waar je als vogelaar komt.'
Bas 'Om zelf de rust te voelen van het vogelspotten in de natuur. We willen bij ons in de kerk een vogelspotgroep starten. Wie mee wil, is welkom.' Informatie hierover is te krijgen bij Bas, e-mail bkohler@casema.nl.

Jullie zijn enthousiaste vogelaars. Waarom vogels?

Hoe gaat zo'n vogelexpeditie in z'n werk (tentjes, verrekijkers ...)?
Wat is het doel ervan?

Wat is de beste vogelspotstek?

vreemde lingen uit het oosten

VREEMDELINGEN UIT HET OOSTEN
Bert Nab

14

bijbels gezien

‘Toen Jezus geboren was in Betlehem in Judea, tijdens de regering van Herodes, kwamen er magiërs uit het oosten in Jeruzalem aan’ (Matteüs 2:1).

Zomaar een tekst rondom de geboorte van Jezus. Op zich lijkt het helemaal niet zo vreemd dat er mensen uit andere streken op bezoek komen in Jeruzalem, ook niet als dat magiërs blijken te zijn. In sommige andere bijbelvertalingen worden zij aangeduid als ‘wijzen’. Ook kennen we de term ‘Driekoningen’, waarmee gesuggereerd wordt dat het koningen waren die Jeruzalem bezochten. Laten we het voor nu maar op vreemdelingen houden. We weten dat ze in Jeruzalem aankwamen in de tijd dat Jezus was geboren en terwijl Herodes koning was van Judea.

Herodes weet van niets

Het verhaal wordt interessant als deze heren bij Herodes gaan informeren waar de pasgeboren koning gevonden kan worden. Zij hebben namelijk zijn ster zien opgaan. Dat lijkt allemaal een beetje vaag, maar Herodes schrikt er enorm van. Zoals veel heersers, was ook Herodes behoorlijk bang dat hij zijn macht ooit zou moeten afstaan. Zelfs zijn eigen zoons had hij daarom laten ombrengen. En nu komen deze heren hem vragen naar een nieuwe koning? Een baby? Herodes weet van niets en doet snel navraag. Hij krijgt ook snel antwoord. In Betlehem moeten ze zijn, want zo staat het in de profetieën beschreven. En op weg gaan ze weer, deze vreemdelingen.

Vertegenwoordigers van de wereld

Het is maar een korte notitie over de magiërs, die alleen bij Matteüs voorkomt. We weten verder eigenlijk niets over hen, behalve dat ze geschenken bij zich hadden voor de nieuwe koning. Van die geschenken weten we dat in ieder geval sprake was van goud, wierook en mirre. Drie geschenken en daarom ook drie wijzen? In de loop van de tijd zijn er allerlei verhalen de ronde gaan doen over deze mensen. We weten helemaal niet met hoeveel ze waren en waar ze precies vandaan

kwamen. Oosterse tradities spreken echter soms van wel twaalf wijzen. In de westerse geschiedenis zijn het er drie en hebben ze plotseling namen gekregen: Balthasar, Melchior en Caspar. Ze kwamen van verschillende plekken en vertegenwoordigden zo de wereld. Ook hadden ze verschillende leeftijden en huidskleuren.

Een heel verhaal

U ziet, de traditie heeft om een zeer summiere bijbeltekst een heel verhaal gecreëerd. Zo valt Driekoningen bijvoorbeeld op 6 januari, terwijl we helemaal niet weten wanneer de vreemdelingen in Betlehem aankwamen, net zomin als we weten wanneer Jezus precies geboren is.

Moraal van het verhaal

Wat moeten we dan met zo’n verhaal? Het beste is de Bijbel te volgen. Jezus werd geboren in de tijd dat Herodes koning was. Op een zeker moment kwamen er vreemdelingen om hem eer te bewijzen, omdat ze zijn ster hadden zien opgaan. Het lijkt erop dat de moraal van dit bijbelverhaal is dat de mensen buiten Gods volk sneller doorhadden dat er iets bijzonders aan de hand was dan het volk zelf. God werkt ook door mensen van wie wij het niet altijd verwachten. De magiërs, wijzen, koningen, priesters, vreemdelingen, welke naam je maar aan ze wilt geven, werden boodschappers van de levende God, doordat zij vanuit hun eigen traditie op zoek gingen naar een nieuwgeboren koning. En wat voor koning. Zoon van God noemt de Bijbel hem en Redder van de wereld. Dat is een mooie gedachte in deze kersttijd.

➤ God werkt ook door mensen van wie wij het niet altijd verwachten

Don Mammoser/Shutterstock.com

Bijbelgedeelte

'Dit is het verhaal over de geboorte van Jezus Christus. Maria zou trouwen met Jozef, dat was afgesproken. Maar nog voordat ze getrouwd waren, werd Maria zwanger, door de heilige Geest. Jozef was een goed mens. Hij dacht: Ik kan niet met Maria trouwen, want ze is zwanger van

een ander. Ik moet haar wegsturen. Maar dat zal ik in het geheim doen, anders zullen de mensen haar behandelen als een slechte vrouw. Toen kreeg Jozef een droom. In die droom zag hij een engel van de Heer, die zei: 'Jozef, nakomeling van David, luister! Je kunt rustig met Maria trouwen. Want het kind dat zij verwacht, is van de heilige

Geest. Maria zal een zoon krijgen. Je moet hem Jezus noemen. Hij zal zijn volk redden, hij zorgt ervoor dat al hun zonden vergeven worden.' Dat moest allemaal zo gebeuren, want in het boek van de profeet Jesaja staan deze woorden van God: 'Een jonge vrouw die nog maagd is, zal zwanger worden. Ze zal een zoon krijgen, en hij zal Immanuel genoemd worden.' De naam Immanuel betekent: God is bij ons.'

Matteüs 1: 18-23,
Bijbel in Gewone Taal

GOD IS BIJ ONS

GOD IS BIJ ONS
Jeroen Tuinstra

Genealogieën zijn misschien wel de saaiste gedeelten in de Bijbel. Een lange lijst van mannelijke namen. Dit bijbelgedeelte wordt ook voorafgegaan door een genealogie. Toch valt er iets op: er worden vijf vrouwen genoemd. Stuk voor stuk zijn het niet meteen namen waar je aandacht aan zou willen geven. Tegelijkertijd maken deze namen de genealogie een stuk interessanter. Tamar, die zich verkleedt als prostituee en zo met haar schoonvader slaapt en zwanger wordt van een tweeling. Rachab, een prostituee in Jericho, die spionnen in haar huis neemt voordat de stad wordt vernietigd. Ruth, een ongetrouwde vrouw die zich mooi opmaakt om het bed met haar mogelijk toekomstige man te delen. De moeder van Salomo gaat vreemd met koning David, die er weer voor zorgt dat haar eigenlijke man omkomt in de oorlog. En dan de laatste naam: Maria. Ze blijkt zwan-

ger te zijn, maar niet van haar eigen verloofde. Het zoveelste schandaal in deze genealogie ... of toch niet? God kiest ervoor om lid te worden van deze familie. Jozef hoefde zich niet te schamen voor zijn eigen verloofde, maar ook niet voor zijn eigen familie. Als God zegt dat hij bij ons wil zijn, dan meent hij dat echt. God is bij ons, met onze hele geschiedenis, met alle schandalen en met al onze fouten. Niet om ons iedere keer aan het verleden te herinneren, maar om ons een nieuwe toekomst te bieden. 'Hij zal zijn volk redden, hij zorgt ervoor dat al hun zonden vergeven worden.'

1 Heeft u ook wel familie verhalen waar u zich een beetje voor schaamt? Hoe gaat u daar mee om? Verzwijgt u ze of maakt u ze juist bespreekbaar?

2 Hoe gaat u om met iemand van wie u het gevoel heeft dat hij of zij u heeft verraden of ontrouw is geweest? Waarom wordt Jozef in dit geval een 'goed mens' genoemd?

3 Wat vindt u ervan dat God deel wil worden van ons leven, met alle problemen, schandalen en fouten? Wat doet dat met uw godsbeeld?

Website

Voor het aanbod van onze gratis cursussen verwijzen we u naar onze website www.esda-online.nl.

Voorbede

Iedere maandagmiddag om 13.30 uur doen we voorbede voor wie ons daarom vragen. Uw gebedsverzoeken zien wij graag tegemoet op esda@adventist.nl

Reinder Bruinsma

Kort gebed

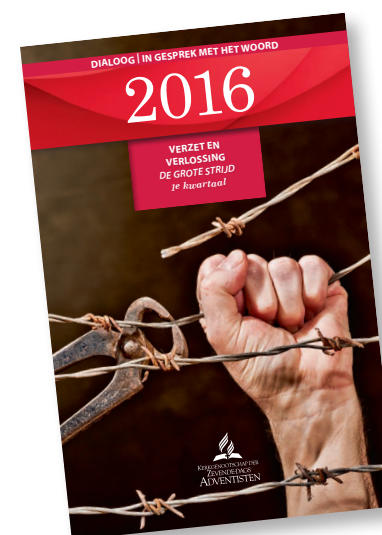
Voor u, Heer, zijn alle mensen gelijk. Help mij om dat beginsel in mijn leven toe te passen en alle mensen, ongeacht hun cultuur en afkomst, voluit te aanvaarden als mijn medemensen.

vreemd MAAR WAAR

VREEMD MAAR WAAR
Jurriën den Hollander

➤ God gebruikt de geweldloze strategie van de liefde

Het boekje *Dialogo* is een halfjaarlijkse uitgave. *De Grote Strijd* is het onderwerp van het komende kwartaal. *Dialogo* is te bestellen via www.adventist.nl. Prijs € 17,50 inclusief verzendkosten.

De bijbelgids *Dialogo* en de ESDA-bijbelkalender gaan in het eerste kwartaal van 2016 over 'De Grote Strijd'. Dat is een beetje een vreemd onderwerp voor de dagelijkse bijbelstudie. Een christen wil toch niet bezig zijn met strijden, maar juist met de liefde van God! Toch zegt dit vreemde onderwerp veel over Gods liefde.

Wie Genesis 3 leest, ontdekt dat er naast God en de mens nog iemand anders in de tuin van Eden was. Een negatief en manipulerend wezen. Jesaja 14:12-14 en Ezechiël 28:11-19 praten over hem als een engel, die ooit heel mooi was. Deze engel werd hoogmoedig en wreed en vernielde Gods wereld. Hij heet Lucifer of Satan.

Goed versus kwaad

In de kosmische strijd van goed versus kwaad gebruikt Satan de strategie van misleiding en geweld. God gebruikt de geweldloze strategie van de liefde. God doodt Satan niet. In plaats daarvan laat God door zijn zoon Jezus Christus zien wie hij echt is: liefdevol, betrouwbaar en geduldig.

Goed zegeviert

God staat toe dat zijn zoon Jezus Christus gedood wordt door toedoen van Lucifer. Niemand kon vermoeden dat deze daarmee zijn eigen lot bezegelde. Want de onschuldige dood van Jezus Christus gold als de losprijs voor deze hele wereld. Het goed zegeviert daardoor over het kwaad.

Eeuwige rust

Sinds die tijd vindt de strijd tussen goed en kwaad ook plaats in de harten van de mensen. God roept ons op voor zijn geweldloze aanpak te kiezen. Maar hij dwingt ons niet. Het einde van de tijd maakt een einde aan de strijd, wanneer God in zijn volle liefde verschijnt. Voor wie God niet wil, zal zijn liefde ondraaglijk zijn. Voor wie God wel wil, breekt dan een eeuwige rust aan.

VAN TREND TOT NORM
Marie Rahajaan

VAN TREND TOT NORM

18

groen!

Inc/Shutterstock.com

Het *Network For Food Experts* signaleert elk jaar nieuwe voedseltrends. In 2015 voorspelde men dat er meer aandacht zou worden besteed aan bewuster en duurzaam eten, door bijvoorbeeld zo min mogelijk eten weg te gooien of door vaker te kiezen voor een vleesloze maaltijd. Dat niets zo veranderlijk is als trends, bewijst *NRC Next* van 14 oktober jl.: de Albert Heijn neemt afstand van de gezondheidsclaims in de *Allerhande* met Rens Kroes.

Rens Kroes is voedingscoach en kookboekenschrijfster. Haar twee boeken *Powerfood* en *Van Friesland naar New York* stonden beide in de Bestseller Top 60. Daarnaast heeft Kroes 261.000 volgers op Instagram. Haar missie is om mensen te inspireren tot een 'happy and healthy lifestyle'. Ze schrijft: 'Ook mijn ouders waren heel bewust met voeding bezig. Wij waren dé biologische familie uit Eastermar. In onze tuin groeiden allerlei groenten en ik had zelf ook een stukje geclaimd waar ik mijn eigen aardbeien teelde. Fantastisch!'

Raw en puur

Het thema van het septembernummer van de *Allerhande* was: het nieuwe eten. Rens Kroes had ook een aandeel in dit nummer en stond zelfs op de cover. Onder het nieuwe eten worden bijvoorbeeld voedingstrends geschaard zoals *raw*, puur en biologisch eten. Het raw eten-dieet baseert zich op de gedachte dat rauw voedsel gezonder en natuurlijker is voor je lichaam. Het eten mag opgewarmd worden tot een maximum van 48 graden Celsius. Puur eten betekent niets meer dan dat je kookt zonder gebruik te maken van pakjes en zakjes.

Dani Vincek/Shutterstock.com

Gezondheidsclaim

De gezondheidsclaims die in de uitgave van de Albert Heijn werden gemaakt, gingen daarnaast over suikervrij eten. Daarbij ontraadden de schrijvers het gebruik van geraffineerde suiker – die wordt gebruikt om een neutrale smaak en een langere houdbaarheid te krijgen. Het gevolg is dat vezels, vitamines en mineralen verloren gaan. In plaats daarvan adviseerden de schrijvers van dit artikel om bij het bakken ahornsiroop en honing te gebruiken en suiker te vervangen door gedroogd fruit en kokospalm-suiker. Daarnaast werd er een geneeskrachtige werking aan honing toegeschreven doordat bijenzymen zouden toevoegen die bacteriën en schimmels doden.

Voedseltrend

Deze gezondheidsclaims werden door Albert Heijn gerectificeerd en het Voedingscentrum steunde de herziening van deze uitspraken. Het rapport van het Network for Food Experts benoemt het boek van Rens Kroes als voorbeeld van een voedseltrend. Als het om eten gaat, moeten we ons niet laten meeslepen door de waan van de dag. Ik hoop echter van harte dat het gebruik van biologische producten, waarvan ik een warm voorstander ben, zich op heel korte termijn ontpopt van trend tot norm. Dan gaat het alle waan te boven!

➤ Als het om eten gaat, moeten we ons niet laten meeslepen door de waan van de dag

VREEMD BLOED
Rudy Dingjan

VREEMD BLOED

Jyn Meyer/Shutterstock.com

Wie het Nieuwe Testament begint te lezen, duikt niet gelijk in een mooi en pakkend kerstverhaal. Nee. Matteüs schotelt ons als eerste uitgerekend het geslachtsregister van Abraham tot Jezus voor. De meeste bijbellezers beschouwen zulke namenlijsten als ballast en slaan ze over. Want wat voor spannends of verheffends kun je daar nu in vinden? In die van Jezus heel wat!

Normaalgesproken bevatten bijbelse geslachtsregisters uitsluitende de namen van vaders en zonen. Matteüs wijkt van dit gebruik af en wijst op vier vrouwen van wie het bloed die geslachtslijn instroomt. En wat voor vrouwen!

Tamar

De eerste is Tamar, een Kanaänitisch meisje. Juda heeft haar zelf uitgezocht om met Er, zijn oudste zoon, te trouwen. Zij wordt Ers kinderloze weduwe, waarna Juda haar naar goed gebruik laat trouwen met zijn tweede zoon, Onan. Maar die vertikt het om bij haar voor kinderen te zorgen. Ook hij overlijdt, uiteraard kinderloos. Maar Juda weigert om Tamar aan zijn derde zoon te geven om voor nageslacht voor zijn overleden broers te zorgen. Nadat Juda's eigen vrouw overleden is, verkleedt Tamar zich als publieke vrouw en weet weduwnaar Juda te strikken. Wat zijn zoons in twee huwelijken niet voor elkaar hebben gekregen, lukt Juda in één keer en hij zorgt voor een tweeling. 'Juda verwekte Peres en Zerach bij Tamar, Peres verwekte Chesron ...'

Rachab, Ruth en de vrouw van Uria

De tweede vrouw is Rachab, de hoer uit Jericho, die de Israëlitische spionnen had verborgen. Zij huwt de Israëliet Nachson en samen krijgen ze Boaz. Deze Boaz trouwt op zijn beurt met de derde vrouw in de geslachtslijn, de Moabitische weduwe Ruth. De vierde vrouw betreft de moeder van Davids zoon Salomo. Matteüs wrijft er goed in dat haar relatie met David een dubieuze oorsprong had, door het zo te formuleren: 'David verwekte Salomo bij de vrouw van Uria.'

Foute figuren

Er is iets met elk van deze vier vrouwen. De eerste drie hebben een heidense afkomst en/of pleegden incest of hoererij. Van de vierde noemt Matteüs zelfs haar naam niet, maar impliceert wel dat er overspel in het geding is. Over het algemeen lopen we niet te koop met de foute figuren in ons voorgeslacht. We worden liever geassocieerd met goed bekend staande voorouders. Waarom noemt Matteüs deze dames dan wel?

Bevrijd van rottigheid

Ik denk dat hij meerdere zaken wil aantonen. Bijvoorbeeld dat God in Jezus werkelijk mens geworden is. Hij heeft geen afstand bewaard, maar is deel geworden van alle rottigheid die de wereld kent, zonder overigens zelf ooit aan rottigheid toe te geven. Maar vooral is Jezus gekomen om *alle* mensen die door deze rottigheid worden geplaagd ervan te bevrijden. Van allemaal is hij familie geworden, niemand uitgezonderd. Dus wie je ook bent, wat je ook op je kerfstok hebt, hij nodigt je uit voor een nieuw begin.

➤ Jezus is familie van allemaal

19

tenslotte

In de volgende **Contact** wordt
het thema 'identiteit' onthuld.
Van de eerste tot de laatste
bladzijde.

Eind maart op uw deurmat.

Contact

is een gratis uitgave van het
ESDA-instituut, onderdeel van
het Kerkgenootschap der
Zevende-dags Adventisten

ESDA Nederland

Adres Amersfoortseweg 18,
3712 BC Huis ter Heide
Telefoon 030 - 6931509
INGbank NL76 INGB 0000 0383 25
Rabobank NL59 RABO 0155 9483 18

E-mail esda@adventist.nl

Web www.esda-online.nl

ESDA België

Adres Ernest Allardstraat 11,
1000 Brussel
Telefoon 02-5113680
ING Bank BE47 3100 1698 4180

GRATIS Download
Contact Magazine

ESDA Instituut ONLINE
Bijbellessen Online

‘De essentie is
dat je houdt van
anderen zonder
jezelf daarin te
verliezen; je iden-
titeit behouden
in diepe liefde..’

-Iteke Weeda

